

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
(HELLENIC SOCIETY FOR BIOLOGICAL SCIENCES)

31^ο ΕΤΗΣΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
31st ANNUAL CONFERENCE

ΠΡΑΚΤΙΚΑ
PROCEEDINGS

14–16 Μαΐου 2009

May 14–16, 2009

ΠΑΤΡΑ
PATRAS

ΕΚΔΟΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Πρόεδρος: Καθηγήτρια Αντιγόνη Λάζου

Γραμματεία: Επικ. Καθηγητής Σωτήρης Κ. Μανώλης

Διεύθυνση: Τομέας Φυσιολογίας Ζώων & Ανθρώπου
Τμήμα Βιολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών
Πανεπιστημιόπολη 157 01 Ζωγράφου Αθήνα
Τηλ. 210 7274 637, 7274 640, Φαξ: 210 7274 635

E-mails

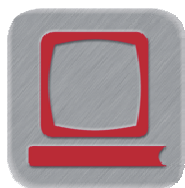
Πρόεδρος: Α. Λάζου (lazou@bio.auth.gr)
Αντιπρόεδρος: Λ.Χ. Μαργαρίτης (lmargar@biol.uoa.gr)
Γεν. Γραμματέας: Σ.Κ. Μανώλης (smanol@biol.uoa.gr)
Ειδ. Γραμματέας: Ι.Δ. Λεονάρδος (ileonard@cc.uoi.gr)
Ταμίας: Σ. Τσάκας (stsakas@upatras.gr)
Πληροφορίες: eebe-2008@biol.uoa.gr , smanol@biol.uoa.gr

Ιστοσελίδα: <http://www.eebe.gr/>
<http://kyttariki.biol.uoa.gr/>

© Ελληνική Εταιρεία Βιολογικών Επιστημών, 2009

ISBN: 978-960-87324-7-6

ISSN: 1109-4885

Επιμέλεια έκδοσης
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ
Στουρνάρη 49Α, 106 82, Αθήνα
Τηλ. 210-38.45.594 - Fax: 210-38.08.009
email: contact@newtech-publications.gr
URL: www.newtech-publications.gr

ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΦΥΛΟΥ ΣΤΟ ΕΡΜΑΦΡΟΔΙΤΟ ΕΙΔΟΣ *Spicara flexuosa* (Rafinesque, 1810) ΜΕ ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΜΗΚΟΥΣ

Καρύδας Θ., Αργυρίδης Ν. και Γ. Μίνος

Αλεξάνδρειο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Θεσσαλονίκης, Παράρτημα Ν.
Μουδανιών, Τμήμα Τεχνολογίας Αλιείας και Υδατοκαλλιεργειών, Τ.Θ. 157, Ν.
Μουδανιά 63200.

E-mail: karidas@aqua.teithe.gr; gminos@aqua.teithe.gr

Στο διαδοχικό ερμαφροδιτισμό, τα ψάρια αλλάζουν φύλο ανάλογα με την ηλικία, το μέγεθος και τη σύνθεση του κοπαδιού. Η επίδραση των παραγόντων αυτών στη διαμόρφωση του φύλου αποτελεί σημαντικό εργαλείο στην αλιευτική και βιολογική διαχείριση. Το μήκος αποτελεί αξιόπιστο και εύκολα μετρήσιμο παράγοντα καθώς ενέχει τις μικρότερες πιθανότητες λάθους. Η παρούσα εργασία διενεργήθηκε τον Απρίλιο και τον Μάιο του 2008 και εξετάστηκαν ως προς το ολικό μήκος και το φύλο, άτομα του είδους *Spicara flexuosa* Rafinesque, 1810 (τσέρουλα) που αλιεύθηκαν στο Θερμαϊκό κόλπο με τη χρήση μεταλλικής ιχθυοπαγίδας (ανοίγματος 20mm). Στα συνολικά 606 άτομα που έγινε η ταυτοποίηση του φύλου με μακροσκοπική αναγνώριση των γονάδων τους, το εύρος μήκους ήταν 9,6-18,1cm (μέση τιμή 13,8cm ±1,84). Από αυτά, 236 ήταν θηλυκά, μήκους 9,6-15,4cm (μέση τιμή 12,16cm ±1,045) και 370 αρσενικά, μήκους 10,5-18,1cm (μέση τιμή 14,85cm ±1,42). Η ανάλυση των στοιχείων έδειξε ότι όλα τα άτομα (100%) μικρότερα από 10,5cm ήταν θηλυκά, ενώ σε μήκη 10,5-12,9cm το ποσοστό τους ήταν 89,66%. Το μήκος στο οποίο τα αρσενικά και τα θηλυκά εμφάνισαν την ίδια αναλογία (L50%), εκτιμήθηκε στο 13,24cm. Αυξανόμενου του μήκους (>14cm) το ποσοστό των θηλυκών ήταν μόλις 1,17%. Η εκτιμώμενη αναλογία θηλυκών προς αρσενικά ήταν 1:1,5, αλλά πιθανόν να μην χαρακτηρίζει την πραγματική σύνθεση του πληθυσμού στη περιοχή αλιείας, καθώς τα μικρότερα άτομα που αλιεύθηκαν (θηλυκά) ήταν ήδη γεννητικά ώριμα υποδεικνύοντας ωρίμανση σε μικρότερο μέγεθος από το συλλαμβανόμενο. Κατά την αναπαραγωγική περίοδο του είδους, τα αρσενικά άτομα εμφάνισαν φυλετικό διμορφισμό, όπου ο χρωματισμός του σώματος γίνεται γαλαζοπράσινος με εμφάνιση ιριδιζών μπλε παράλληλων σειρών που διατρέχουν όλο το σώμα και τα άζυγα πτερύγια. Ο χρωματισμός γίνεται πιο έντονος όσο προχωρά η γεννητική ωρίμανση και εξασθενεί με την ολοκλήρωση της.

**SEX IDENTIFICATION ON HERMAPHRODITE PICAREL *Spicara flexuosa*
(Rafinesque, 1810) BASED ON EXTERNAL CHARACTERISTICS AND
LENGTH FREQUENCY ANALYSIS**

Karidas Th., Argiridis N., and G. Minos

*Alexander Technological Educational Institute Thessalonikis, Department of Aquaculture
and Fisheries Technology, P.O. Box: 157, N. Moudania 63200.*

E-mail: karidas@aqua.teithe.gr ; gminos@aqua.teithe.gr

In the successive hermaphroditism, fishes change sex depending on the age, the size and the composition of school. The effect of these factors in the configuration of sex constitutes an important tool in the fisheries and biological management. The length constitutes a reliable and easily measurable factor since it has the smaller probabilities of bias. The present work was conducted in April and May 2008 and the total length and sex were examined, in individuals of *Spicara flexuosa* Rafinesque, 1810 (picarel) that were fished in the Thermaikos gulf with the use of metal traps (mesh opening 20mm). In a total of 606 individuals that were collected, whose sex was identified macroscopically from their gonadal recognition, the length range was 9.6-18.1cm (mean value 13.8 cm $\pm$ 1.84). 236 individuals were female, length range 9.6-15.4 cm (mean 12.16cm $\pm$ 1.045) and 370 male, length range 10.5-18.1 cm (mean 14.85cm $\pm$ 1.42). The analysis showed that all the individuals (100%) smaller than 10.5 cm were female, while in lengths 10.5 –12.9 cm their percentage was 89.66%. The length in which the male and female appeared in the same proportion (L50%), was estimated in 13.24cm. In longer individuals (> 14cm) the percentage of females was only 1.17%. The estimated proportion of females to males was 1:1.5, but it may not characterize the real composition of population in the region of fishery, since the smaller individuals that were fished (females) were already sexual mature indicating maturation in smaller size than collected. During the reproduction period, the male individuals presented sexual dimorphism, where the coloration of body becomes aquamarine with appearance of opalescent blue parallel rows that run not only through the whole body but the single fins as well. The coloration becomes more intense for as long as the sexual maturation exists and disappears with its completion.

Ματθιόπουλος Κ.Δ. 26, 110, 372
Μάτσα Ρ. 356
Μαυραγάνη-Γσιπίδου Π. 8, 158, 160,
198, 372
Μαυρίδης Κ. 230
Μαυροειδής Μ. 216
Μαυρομαρά Π. 200
Μαυρούλη Μ. 218, 220
Μαυροφρύδη Όλ. 152
Μεγαλοφώνου Π. 58, 226, 354
Μελαχροινού Κ. 84, 222
Μεττής Α. 56, 362
Μικρός Ε. 280
Μικρού Α. 6
Μικρούλης Α. 118, 224
Μιλάτου Ν. 226
Μίνος Γ. 128, 186
Μιχαήλ Δ. 228
Μιχαηλίδης Β. 16, 342
Μιχαηλίδου Κ. 230
Μιχαλέτου Δ. 268
Μλαδενόπουλος Κ. 246
Μονοκρούσος Ν. 142
Μοντεσάντου Β. 364
Μόσιαλος Δ. 352
Μοσχογιάννη Σ.Δ. 408
Μούγιου Ν. 232
Μουντράκης Κ. 228, 234
Μούτου Κ. 10, 138, 162, 352;
Μπάγκος Π.Γ. 22, 78, 336, 350, 380,
Μπάκου Β.Ε. 30, 36, 288
Μπαλανίκα Α. 236
Μπαλατσός Ν.Α.Α. 396
Μπάλκα Ν. 332
Μπάμιας Α. 34
Μπάρκας Π.Γ. 52, 56, 224
Μπαχαρίδης Π.Κ. 238
Μπεζάς Α. 12
Μπέης Δ. 240
Μπέης Ι. 86, 102, 190, 192

Μπενάκη Δ. 280
Μπίκου Μ. 330
Μπίρμπα Χ. 242
Μπόμπορη Δ.Χ. 46, 66, 292
Μπορμπόλης Φ. 44
Μπούρτζης Κ. 158, 160
Μπούτου Ε. 82
Μύαρη Α. 52, 56, 244
Μυλωνάς Ι.Γ. 246
Μυρίσσα Α. 248

N

Νάσσερ Α. 394
Νεοχωρίτης Κ. 262
Νιάννου Ε. 200
Νικηφόρου Μ. 88
Νικόλαινας Ε. 250
Νικολόπουλος Γ.Κ. 78
Νιώρα Μ. 408
Νουτσόπουλος Δ. 76
Νταϊλιάνης Σ. 252
Ντάκης Α. 254
Ντάλλας Κ. 42
Ντέντος Σ.Γ. 256
Ντζούνη Μ.Π. 56, 348, 408
Ντόβα Χ.-Κ. 258

Ξ

Ξανθοπούλου Α. 388
Ξηρογιαννοπούλου Π.Ι. 408
Ξυλούρη Μ. 348

Ο

Οικονομίδης Π.Σ. 254
Οικονομίδου Β.Α. 126, 294, 366, 376
Οικονομοπούλου Μ.Θ. 262
Οικονόμου Α. 264
Οικονόμου-Petersen Ε. 18
Οικονόμου-Αμίλλη Α. 164